

Koloniale wandeling Dalfsen: Jogjakarta en De Mataram

Verhalen

Yogyakarta

Johannes Matthias van Rhijn werd geboren in Amsterdam in 1746 en vertrok in 1763 naar Oost-Indië. Ter gelegenheid daarvan schreef een neef een gedicht voor hem. Hier volgt een couplet van het plechtige gedicht, *“Gaat gij dus wel beraan naar andere wereldhoeken. En vreemde landen om daar uw fortuin te zoeken. Ik prijs uw wondere moed, gaat hij dus weltevree. En kiest voor het vaste land een onstuimige zee. Geen nood geliefde vrind Gods hand temt woeste baren. Daar kan hij u zowel op zee als op het land bewaren.”* In 1768 trouwde Van Rhijn in Semarang met Margaretha Elisabeth Gobius (1748-1804). Het is niet bekend of hij toen al door de VOC aangesteld was als resident aan het hof in Mataram. In die tijd was een resident een soort ambassadeur en nog geen bestuursambtenaar. Zijn fortuin vond hij wel in de Oost. Rijk geworden keerde het echtpaar eind 18^e eeuw terug naar Nederland en ging in het gehucht Emmen wonen, vlakbij Dalfsen. In 1800 kocht Van Rhijn het landgoed De Horte aan dat hij Yogyakarta (Jokjakarta oud) noemde naar een van de vorstendommen in Midden Java waar hij resident was geweest.

De Mataram

Voordat Van Rhijn in 1800 De Horte kocht had hij het jaar daarvoor voor 66.000 florijnen al het landgoed Dieze ook wel Franckeler werd genoemd, aangekocht. Hij noemde het landgoed Dieze vanaf dat moment Mataram, een verwijzing naar het vorstenrijk op Midden-Java waar hij resident was geweest. Hij moet een rijk man zijn geworden in de Oost, want hij kocht ook aandelen in plantages in Suriname. Lang heeft hij niet van zijn fortuin kunnen genieten. Hij stierf in 1801 in het landhuis De Mataram dat op het landgoed Mataram stond. Van Rhijn werd bijgezet in de Grote of St. Michaëlskerk in Zwolle, in groeve 477, een dubbel graf. Zijn vrouw overleefde hem drie jaar en werd in 1804 bijgezet in de kerk.

Landgoed Mataram

Na hun overlijden gingen de bezittingen van het echtpaar Van Rhijn over op hun zoon Mr. Johannes Wilhelmus van Rhijn (1769-1826). Hij huwde in 1790 met Catharina Johanna van der Niepoort (1772-1841). Van Catharina is bekend dat ze in 1772 gedoopt werd in Surabaya. De echtelieden waren niet gelukkig en het huwelijk werd in 1824 ontbonden. Van Rhijn moest een hypotheek op het landgoed nemen om zijn schulden te voldoen. Na een paar jaar werd het landgoed Mataram in het openbaar verkocht. Zelf heeft hij dat niet meer mee gemaakt. Zijn zoon Derk Nicolaas van Rhijn (1796) zette het landgoed Mataram samen met het landgoed Yogyakarta in 1827 te koop. Beide landgoederen werden in 1828 gekocht door Johan Adriaan baron van Frydagh. Hij was lid van de Provinciale Staten van Overijssel en woonde op het landgoed Landwijk te Zalnè. Het landhuis De Mataram werd in 1903 afgebroken. P.J.A.J. Meulemeester heeft de toestand van het huis in die tijd treffend beschreven in zijn artikel *“Hoe wij de Reuzen-Heksenbezem voor de Biologische Tentoonstelling bemachtigden”*: *In de kelders van het voormalige huis groeien de aardbeien, de fundamenten staan met manshooge epilobium angustifolium bezaaid en waar vroeger de deur was, staat nu een wilde roos weelderig te bloeien.* Kortom De Mataram was een ruïne geworden. Er is niets meer terug te vinden van het 18^e - eeuwse landhuis van de Van Rhijns. In plaats daarvan verrees een moderne villa waar meerdere families wonen.

Bronnen:

Meulemeester, P.J.A.J. heeft de toestand van De Mataram in die tijd treffend beschreven in zijn artikel "Hoe wij de Reuzen-Heksenbezem voor de Biologische Tentoonstelling bemachtigden. In Archief Historisch Centrum Overijssel. Archief 1165 Gelderman, familie en collectie is informatie te vinden over Van Rhijn. Hij was verwant aan de familie Gelderman, zie de stukken 2.3.2 en de stukken 588-593 en stuk 596 opgenomen in dit archief.

www.landschapoverijssel.nl/Dehorte.

[https://nl.wikipedia.org/wiki/De Horte](https://nl.wikipedia.org/wiki/De_Horte).

[https://nl.wikipedia.org/wiki/Mataram\(landgoed\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Mataram(landgoed))